

4. Roztorhui, M. S., Perederiy, A. V. & Briskin, Ju. A. (2008). Principles of classification in Paralympic sport. *Pedagogika, psihologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vihovannya i sportu*, 2, 124-126.
5. Roztorhui, M. S. & Perederiy, A. V. (2018). Training athletes with disabilities at the stage of sport and rehabilitation training in strength sports. *Fizichne vihovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi*, 1(41), 61-66.
6. Roztorhui, M., Perederiy, A. & Briskin, Ju. (2018). Sport Participation Motivation of people with visual impairment at the stage of sports and rehabilitation preparation. *Fizichna aktivnist, zdorov'ya i sport*, 4(30), 56-64.
7. Bailey, S. (2008). *Athlete First: A History of the Paralympic Movement*. London: Wiley and Sons.
8. DePauw, K. P. & Gavron, S. J. (2005). *Disability and sport*. Champaign: Human Kinetics.
9. Roztorhui, M., Perederiy, A., Briskin, Yu., Tovstonoh, O., Khimenes, K. & Melnyk, V. (201805). Impact of a sports and rehabilitation program on perception of quality of life in people with visual impairments. *Physiotherapy Quarterly*, 26(4), 17-22.
10. Gold, J. R. & Gold, M. M. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Perspectives in Public Health*, 127(3), 133-141.
11. Rudenko, R., Mahliovanyy, A., Shyyan O. & Tetyana Prystupa. (2015). Physical rehabilitation and thermoregulatory processes in athletes with disabilities. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(4), 730-735.
12. Pavlova, I., Vynogradskyi, B., Ripak, I., Zikrach, D. & Borek, Z. (2016). Prognostication of health-related life quality of Ukrainian residents due to physical activity level. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(2), 418-423.
13. Herasymenko, O., Mukhin, V., Pityn, M. & Larysa, K. (2016). Shift of physical activity index for individuals with lower limb amputations as influenced by the comprehensive program of physical rehabilitation. *Journal of physical education and sport*, 16(1), 707-712.
14. Winnick, J. & Porretta, D. (2017). *Adapted Physical Education and Sport*. Champaign: Human Kinetics.
15. Ware, JE Jr. & Sherbourne, C.D. (1992). The MOS 36-item short-form health survey (SF-36): I. Conceptual framework and item selection. *Med Care*, 30(6), 473-483.
16. Ware, JE Jr., Keller, S. D., Gandek, B., Brazier, J. E., Sullivan, M. (1995). Evaluating translations of health status questionnaires. Methods from the IQOLA project. *International Quality of Life Assessment*. *Int J Technol Assess Health Care*, 11(3), 525-551.

УДК[796.011.2/796.075.6] 34

Саннікова М.В.

кандидат юридичних наук, помічник ректора з юридичних питань,
Харківська державна академія фізичної культури

ФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ СПОРТИВНОГО ПРАВА У СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті розглядається питання формування галузі спортивного права в загальній структурі побудови й організації взаємозумовлених відносин. Обґрунтовано категорійний термінологічний апарат: «сила», «влада», «закон», «норма», «право». Охарактеризовано структурне подання влади в її послідовному прояві спрямованого розподілу потенційних можливостей спільних взаємозумовлених відносин громадян держави у сфері фізичної культури та спорту. Обґрунтовано зміст поняття «сила влади» в одновимірному, двовимірному і тривимірному геометричних просторах. Систематизовано та представлено устрій організації різних форм вираження влади. За якісною спрямованістю сфер керування вона завжди розділена на три незалежні складові характеристики, які у своєму взаємозумовленому відношенні визначають простір єдиного владного керування.

Ключові слова: спортивне право, влада, закон, норма, сила, взаємозумовлені спільні відносини, сфера фізичної культури та спорту.

Саннікова М.В. Формирование отрасли спортивного права в структуре государственной власти. В статье рассматривается вопрос формирования области спортивного права в общей структуре построения и организации взаимообусловленных отношений. Обосновано категорийный терминологический аппарат: «сила», «власть», «закон», «норма», «право». Охарактеризовано структурное представление власти в ее последовательном проявлении направленного распределения потенциальных возможностей совместных взаимообусловленных отношений граждан государства в сфере физической культуры и спорта. Обосновано содержание понятия «сила власти» в одномерном, двухмерном и трехмерном геометрических пространствах. Систематизировано и представлено устройство организации различных форм выражения власти. По качественной направленности сфер управления она всегда разделена на три независимые составляющие характеристики, которые в своем взаимообусловленном отношении определяют пространство единого властного управления.

Ключевые слова: спортивное право, власть, закон, норма, сила, взаимообусловленные совместные отношения, сфера физической культуры и спорта.

Sannikova M. V. Formation of the sports law industry in the structure of state power. The article deals with the issue of the formation of the field of sports law in the general structure of building and organizing interdependent relations. Reasonably categorical terminological apparatus: "force", "power", "law", "norm", "law". The structural representation of power is characterized in its sequential manifestation of the directional distribution of the potential possibilities of joint interdependent relations of citizens of the state in the field of physical culture and sports. The content of the concept "power of power" in one-dimensional, two-dimensional and three-dimensional geometric spaces is substantiated. The organization of various forms of power expression is systematized

and presented. In terms of the qualitative focus of management spheres, it is always divided into three independent constituent characteristics, which, in their interdependent relationship, define the space of a single authority structure.

Key words: sports law, power, law, norm, strength, interdependent joint relations, the sphere of physical culture and sports.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Фізична культура і спорт, як галузь народного господарства, повною мірою підкоряється відповідній структурі існуючих соціально-правових відносин державного устрою. Сучасний етап його розвитку вимагає необхідних форм свого правового дозволу як у межах окремо взятої держави, так і на рівні міжнародних організацій. З точки зору визнання загальнолюдських цінностей у справі забезпечення громадянських прав і свобод, а, отже, і дотримання міжнародного права, випливає необхідність формування своєї галузі спортивного права. Це вимагає контролю за дотриманням універсальних стандартів у даній області законодавчих органів національних держав, які повинні всіляко опікуватися про створення й зміцнення відповідних правозахисних механізмів [11, 12].

Якщо оцінювати положення спортивного права в системі сучасного українського права, то не можна не відзначити, що спортивне право вже існує як галузь законодавства. Існування спортивного права як самостійної галузі права, а також як науки наразі знаходиться під питанням [7]. На наш погляд, причина нерозв'язності поставленої проблеми визначається тим, що структура суспільства й апарату його керування, що представляє собою складну самоорганізовану систему, вимагає для свого розгляду адекватних методів розв'язання поставлених завдань. Вербальна форма відображення подій, пов'язаних з організацією взаємозумовлених спільних форм поведінки й правил їх регулювання, не має необхідної точності відображення тих понять, які лежать в основі побудови законодавства. Як наслідок, недостатня можливість розв'язання використовуваних методів призводить до значних помилок у керуванні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прагнення розкрити механізми керування державою й пошуки необхідних форм її керування описані ще в далекій давнині. Про «розумний устрій досконалої держави» ще у 428-348 р. до н.е. говорив Платон, підкреслюючи, що «розумний устрій досконалої держави» повинен ґрунтуватися, насамперед, на потребах у взаємозумовлених суспільних відносинах [6]. Подібні ідеї не втратили цінність і в цей час.

У статтях авторів [2, 7, 14] розкривається сутність спортивного права України, аргументуються ознаки комплексності галузі спортивного права, проводиться аналіз наукових поглядів щодо спортивного права як галузі права.

Однак, на наш погляд, зазначену проблему необхідно розв'язувати відповідно до теорії систем, що самоорганізуються, що вимагає методів, які володіють можливістю розв'язання поставлених завдань для одержання інформації, її відповідної обробки й форми представлення. Основний недолік існуючих методів дослідження полягає у тому, що не дотримуються умови необхідної повноти незалежних параметрів для побудови просторової уяви отриманої інформації. Використовувані терміни: «сила», «влада», «закон», «норма», «право» й інші не мають кількісного вираження, що виключає можливість їх формалізації у вигляді аналітичних залежностей.

Сучасні методи досліджень мають значно більшу можливість розв'язання досліджуваних процесів і явищ, тому особливий інтерес представляє їхнє використання в області соціальних, екологічних, економічних, і інших сфер життєдіяльності, у яких прями експериментальні втручання практично виключаються, тому що відсутній критерій наступного порівняння. Це повною мірою відноситься до проблеми державного керування, що особливо важливо при розгляді питання формування галузі спортивного права в загальній структурі побудови й організації правової діяльності.

Мета дослідження – обґрунтувати категорійний термінологічний апарат, використовуваний у контексті формування галузі спортивного права у структурі державної влади.

Методи та організація дослідження. Обираючи методи дослідження, ми виходили із положення, що вербальний метод представлення результатів дослідження має свою обмеженість у зв'язку з високою толерантністю у визначеннях значеннєвого трактування використовуваних базових понять. Саме тому у даному дослідженні використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів: аналіз науково-методичної літератури; системний аналіз; метод аналогії. За допомогою методу системного аналізу нам вдалось розкрити устрій організації різних форм вираження влади. Метод аналогії досягає своєї високої ефективності завдяки розробленому методу ознакових семантичних просторів з уведенням в них єдиною мірою порівняння їх елементів. Це дозволяє встановлювати якісну структуру багатокomпонентних об'єктів, що зіставляються, і визначати міру їх схожості, а також будувати геометричні побудови впорядкованого уявлення ранжування об'єктів у міру їх схожості.

Виклад основного матеріалу дослідження. З'ясовано, що категорійний термінологічний апарат, використовуваний у теорії держави й права, носить чисто описовий характер, незважаючи на те, що всі використовувані терміни мають характер силової спрямованості [8]. Це вимагає вводити міру величини сили прояву, спрямованості й тривалості її дії. Серед використовуваних термінів особливо увагу вимагає визначення понять «норми», «системи» у їхній сучасній уяві, більш чітко визначення «влади» з урахуванням її різновиду організації і структури побудови.

Процес керування завжди є предметом дослідження у всіх галузях знань. Виникнення будь-яких взаємозумовлених відносин у структурі суспільних форм поведінки диктується їх потребою у взаємному задоволенні. Регулювання цих потреб у структурі суспільних соціальних систем, прикладом якої є сфера фізичної культури та спорту, здійснюється правами взаємної зумовленості соціальних груп, що визначає стабільність рівноважного стану її цілісної структури. Сукупність прав, що визначають взаємозумовленість відносин громадян відповідного суспільного утворення, тобто держави, відображає спрямованість дії сил, що регулюють ці відносини, якими виступають закони у сфері фізичної культури та спорту. Загальний потенціал сил, що діють у різних сферах спрямованого регулювання взаємозумовлених відносин, визначає влада.

Право, як спрямована дія сили, визначає норми відносин, які формуються під дією сил. Градацію міри їх дії визначають нормативні акти. У цілому ця сукупність понять становить послідовність: «влада» як потенціал сил впливу;

«закон» як спрямованість сфер дії сил; «право» як розподіл спрямованості дії сил або спосіб їх використання; «норма» як вираження доступного співвідношення сил, в умовах, що склалися під їх впливом; «нормативні акти» як вираження міри діючих сил законів (рис. 1).

Невід'ємною умовою ефективного процесу керування є «спостережність» за змінами, що відбуваються й забезпечують адекватні, своєчасні відповідні дії. Цей процес практично не має свого обґрунтованого відображення в існуючих законодавствах, тому що вони будуються на понятті застиглого немінливого критерію, що визначає взаємозумовлені спільні відносини. Основним поняттям, що лежить в основі виникнення взаємозумовлених спільних відносин, що й породжують державну систему керування, є потреба в результатах диференційованої праці та її необхідний розподіл з метою збереження стійкої синхронізації взаємозумовлених відносин.

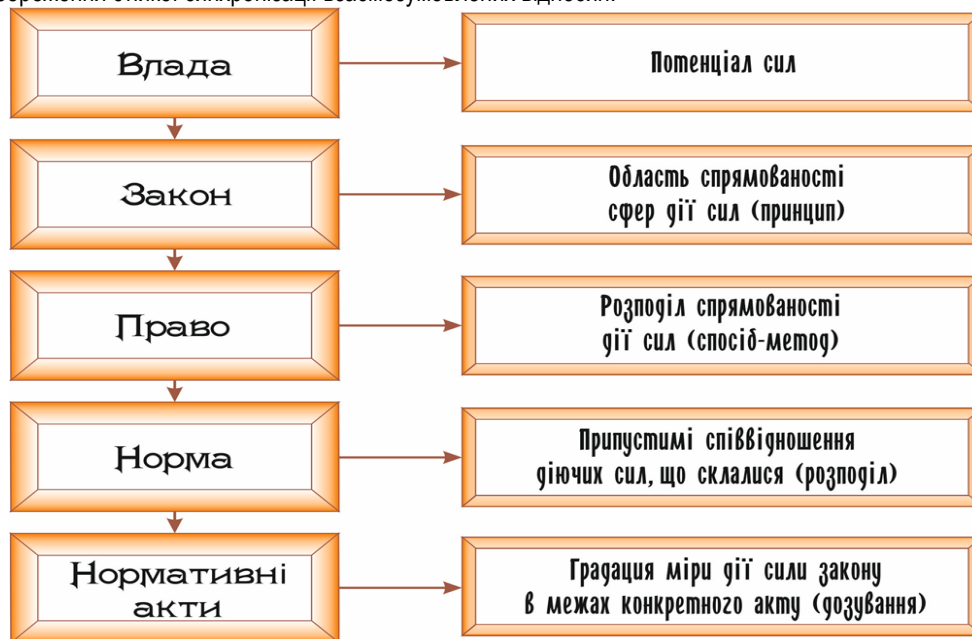

Рис. 1. Структурне подання влади в її послідовному прояві спрямованого розподілу потенційних можливостей спільних взаємозумовлених відносин громадян держави у сфері фізичної культури та спорту

Ми переконані, що пануюче положення у формуванні механізмів керування державою та окремих галузей повинна займати юриспруденція як наука, яка повинна бути більш, ніж будь-яка інша область людських знань інтегруючою в розумінні, висловленому А. Пуанкаре, на які опирались й інші вчені [5]. Він підкреслював, що «поділ наук на окремі галузі знань обумовлений не стільки природою речей, скільки обмеженістю людського пізнання. У дійсності існує безперервний ланцюг від фізики й хімії, через біологію й антропологію до соціальних наук...».

Вважаємо доцільним застосування графічного методу до вирішення проблеми державного керування й установлення природи джерел правової діяльності, що особливо важливо при розгляді питання формування галузі спортивного права в загальній структурі побудови й організації правової діяльності. Отже, говорячи про графічне представлення змісту будь-якого поняття, необхідно виходити з того, що таким простором можуть бути одновимірні (лінійні), двовимірні (площини) і тривимірні (об'єми) простори [9, 10]. Правила застосування дво- і тривимірних просторів вимагають у своїй побудові використовувати тільки незалежні координатні шкали. Кожна точка в цих просторах може мати вербальне визначення, у якому повинні відобразитися як якісна характеристика описуваного поняття, так і його кількісне вираження, що в більшості випадків є відсутнім в описовому словесному викладі.

Розглядаючи поняття «влади» або «керування», завжди мають на увазі силу цього керування або влади. Як векторна характеристика, вона має спрямованість і величину виразності дії в цьому напрямку, що є кількісним її вираженням у певних одиницях виміру. Таким чином, спрямованість вектора дії сили є її якісною характеристикою, а довжина його є показником сили розглянутої якісної виразності дії, що відбувається. Основною складністю у характеристиці сили влади є визначення одиниці її виміру. Однозначного визначення цього поняття не існує [1].

Найбільш загальна властивість прояву сили будь-якого змісту характеризується мірою взаємодії, що вимагає наявності джерела енергії (діяльності). У такому випадку в одновимірному просторі для виявлення дії сили і її виміру потрібна наявність протидіючої сили. Більш повну уяву про різний характер взаємодії сил можна одержати у двовимірних геометричних просторах, побудованих на незалежних ортогональних координатних шкалах виміру протидіючих сил. У цьому випадку при рівному протистоянні двох сил у відповідності їх прояву, бісектриса координатного кута виступає шкалою відображення міри напруги рівних зусиль. Будь-яка точка в цьому двовимірному просторі дає характеристику співвідношення сили й напруги. Максимальна варіація цих взаємодій спостерігається на середині бісектриси. Проведена через цю точку перпендикулярна пряма, яка з'єднує кінці координатних осей, є шкалою уяви й виміру можливих варіантів співвідношення величини статичної напруги й динамічного зусилля, що зберігають дану умову рівноважної протидії їх енергетичного потенціалу.

При використанні тривимірному простору представлення сили влади відповідним чином будується структура

відношення потенціалу сил влади. У чинність тривимірності простору потенціал влади складається із трьох сфер впливу, тому що більшої розмірності одного порядку складності систем, які самоорганізуються, не буває [4, 15].

Аналіз тривимірних геометричних структур представлення влади дає більш глибоке відображення її змісту. Таким чином, сумарний потенціал сил у трьох сферах її прояву представляє відповідну владу. Енергія, що забезпечує прояв сил може оцінюватися тільки виконуваною роботою у відповідних сферах її прояву. Ретельність спрямованості дії сил у відповідних сферах їх прояву виступає законом розподілу необхідної енергії для даного виду діяльності. Отже, результат виконуваної діяльності є відображенням витраченої енергії. У цю кількісну оцінку енерговитрат входить обсяг виконуваної діяльності, витрачений час, що дозволяє ввести поняття потужність влади (швидкість виконання кількісного показника роботи за одиницю часу).

Розподіл конкретної спрямованості витрати енергії на діючі сили, що здійснюють відповідні види діяльності у певній сфері влади визначаються правом її використання. Необхідне співвідношення енергетичних витрат та взаємозумовлений спільний різновид виконуваної діяльності у відповідній сфері дії влади, визначає встановлені норми її витрат на виконувану діяльність. Градація міри дії сили закону в кожному конкретному випадку різноманітних форм діяльності у відповідній сфері дії влади регулюється (дозується) нормативними актами.

Особливістю даного ланцюга організації «влади» у її рівнях прояву й розподілу свого потенціалу сили, що координує дії при керуванні взаємозумовленими спільними відносинами в державі, є той факт, що вони протікають у толерантних просторах. Цей факт накладає необхідні вимоги на забезпечення функції синхронізації (стабільності), пов'язаної з обов'язковою присутністю енергетичного депо як резервних можливостей у варіативній мінливості в адаптаційних процесах, що протікають, у взаємозумовлених відносинах. В органогенезі структури державної системи керування це виражається у формуванні системи депонування резервів, які в кожному конкретному випадку можуть виражатися в різній формі нагромаджень, які повинні мати порівнянний еквівалент їх обліку. Влада як явище неодмінно припускає певну форму впливу, яка залежить від спрямованості взаємодії й сили його прояву. За рівнями її організації з умовою ранжованого розподілу владних впливів необхідне дотримання обов'язкової структури її побудови для впорядкованої системи керування. За якісною спрямованістю сфер керування вона завжди розділена на три незалежні складові характеристики, які у своєму взаємозумовленому відношенні визначають простір єдиного владного керування.

Фактично влада породжується «потребами» спільних взаємозумовлених відносин людей і є їх власністю, яка довірена суверенові, що персоніфікує її. У той же час у загальному устрої влади виділяється приватна влада й особиста влада. Усе різноманіття такого опису може бути систематизовано та презентовано на рисунку 2.

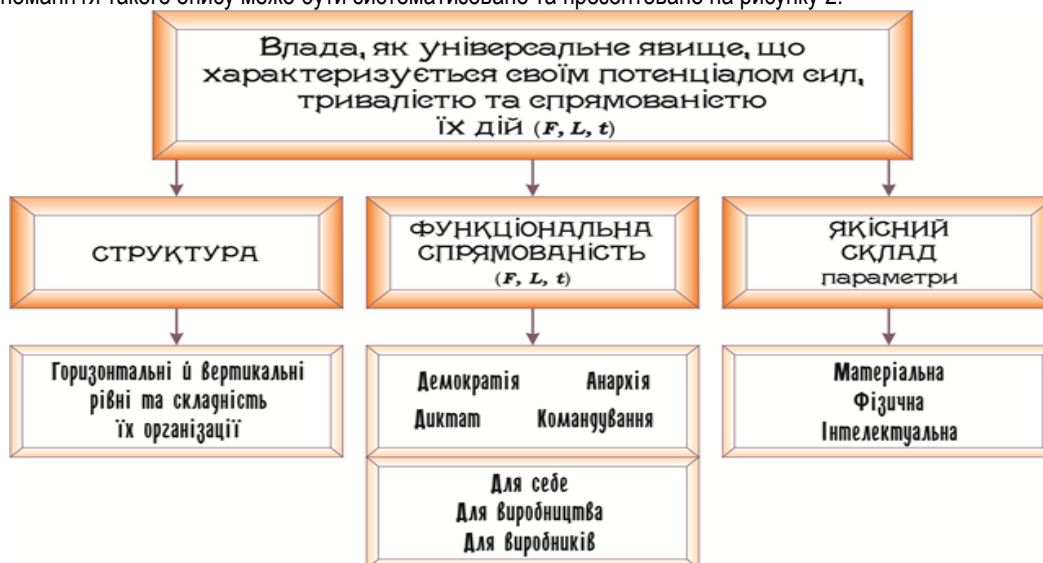

Рис. 2. Устрій організації різних форм вираження влади

Незважаючи на відсутність однозначного визначення поняття сили, його глибоке й змістовне визначення, що дано Далем, указує, що у всіляких сферах життєдіяльності можна виділити загальне, яке складається з того, що «... сили, що здійснюють відповідні види діяльності в даній сфері, визначають право їх використання» [3]. Отже, кількісний результат діяльності визначає величину прояву сили, а зміст діяльності – її якісне вираження. Таким чином, «сила» як поняття характеризується кількістю здійсненої діяльності або роботою, зробленої нею. Джерелом сили є потенційна енергія, витрата якої визначає величину діючої сили. У свою чергу діюча сила може витрачати енергію на статичну напругу, яка не має вираженого прояву діяльності й на спостережувану діяльність, яка виражена обсягом виконуваної роботи. У цьому випадку, відношення обсягів здійсненої діяльності при одержанні однакового еквівалентного результату буде говорити про їхню економічність у витратах використовуваної енергії. Таким чином, для введення кількісного виміру сили й енергії необхідно мати три величини однакової розмірності: кінцевий еквівалентний результат діяльності й два порівнювані результати. Уведення конкретних одиниць виміру дозволяє визначити необхідну точність їх порівняння й установити еквівалентну величину для порівняння всіх видів діяльності з метою ранжування їх значимості у взаємозумовлених спільних відносинах. Еквівалентом стандарту порівнянності виступають витрати потенційної енергії, використовуваної на виконаний обсяг роботи, необхідної для збереження стійкого стану відповідного соціального утвору.

Висновок. З'ясовано, що загальний потенціал сил, що діють у сфері фізичної культури та спорту, як однієї із сфер

взаємозумовлених спільних відносин, визначає влада. Спрямованість сфер дії сил, що регулюють ці відносини, відображають закони у сфері фізичної культури та спорту. Право, як спрямована дія сили, визначає норми відносин, які формуються під дією сил. Градацію міри їх дії визначають нормативні акти. Більш всебічною й змістовною характеристикою сили влади є її графічне відображення у одновимірному, двовимірному та тривимірному геометричних просторах.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є дослідження з виявлення закономірностей, що визначають джерела виникнення права.

Література

1. Алексеев С. С. Общая теория права / С. С. Алексеев: учебник. 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2011. – 568 с.
2. Апаров А. М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів / А. М. Апаров. // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Правознавство. – 2017. – Т. 22. – Вип. 1 (30). – С.6 – 19.
3. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка / В. И. Даль: [в 4 т.] / [соч.] Владимира Даля. – 3-е изд., испр. и знач. доп., изд. под ред. [и с предисл.] проф. И.А. Бодуэна-де-Куртенэ. – Т. 1-4. – Санкт-Петербург; Москва: т-во М. О. Вольф, 1907.
4. История и методология естественных наук. - Вып. 26. Физика. – Москва: Издательство МГУ, 1981. – С. 110.
5. Купцов В. И. Детерминизм и вероятность / В. И. Купцов. – Москва: Политиздат, 1976. – 256 с.
6. Лосев А. Ф. От Гомера до Прокла: история античной эстетики в кратком изложении / А. Ф. Лосев. – СПб.: Азбука, 2016. – С. 28.
7. Макогон О. В. Сутність спортивного права України / О. В. Макогон. // Вісник Академії адвокатури України. – 2015. – Том 12. – № 1(32). – С. 70 – 78.
8. Процик І. Термінологія спортивного права / І. Процик. // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2010. – № 675. – С. 171–174.
9. Пуанкаре Анри. О науке / Анри Пуанкаре. – Москва: Наука, 1983. – 260 с.
10. Самарин М. С. Вольт, Ампер, Ом и другие. Единицы физических величин в технике связи / М. С. Самарин. – Москва: Радио и связь, 1988. – 184 с.
11. Саннікова М. В. Спортивне право: до постановки питання / М. В. Саннікова. // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наукових праць. Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування. – Х.: Право, 2016. – Вип. 32. – С. 139-147.
12. Саннікова М. В. Онтологія розвитку галузі спортивного права / М. В. Саннікова // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Индика. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Ле-сі Українки, 2018. – № 4(44). – С. 3 – 9.
13. Саннікова М. В. Правове регулювання фізичної культури та спортивної діяльності в Україні / М. В. Саннікова. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків, 2018. – № 5 (67). – С. 33 – 38.
14. Сердюков А. В. Спортивное право как комплексная отрасль законодательства / А. В. Сердюков: монография. – Москва: Юрлитинформ, 2011. – 192 с.
15. Фридман А. А. Мир как пространство и время / А. А. Фридман. – Москва: Наука, 1965. – 72 с.

References

1. Alekseev, S. S. (2011), General theory of law: uchebnik. 2-e izd., pererab. i dop. M.: Prospekt, 568 p. (in Rus.).
2. Aparov, A.M. (2017), "Concept of sports law: review of key aspects", Visnyk ONU im. I.I. Mechnykova. Pravoznavstvo. T. 22, Vyp. 1 (30). pp. 6 – 19. (in Ukr.).
3. Dal, V. I. (1907), Explanatory dictionary of the living Great Russian language: v 4 t., soch. Vladimira Dalya, 3-e izd., ispr. i znach. dop., izd. pod red. i s predisl. prof. I.A. Boduena-de-Kurtene. T. 1-4., Sankt-Peterburg; Moskva: M. O. Volf. (in Rus.).
4. History and methodology of natural sciences, Vyip. 26. Fizika. Moskva: Izdatelstvo MGU, 1981, p. 110. (in Rus.).
5. Kuptsov, V. I. (1976), Determinism and probability. Moskva: Politizdat. 256 p. (in Rus.).
6. Losev, A. F. (2016), From Homer to Proclus: the history of ancient aesthetics in summary. SPb.: Azbuka, p. 28. (in Rus.).
7. Makohon, O.V. (2015), " The essence of sports law of Ukraine", Visnyk Akademii advokatury Ukrainy, Vyp. 12. No 1(32). pp. 70 – 78. . (in Ukr.).
8. Protsyk, I. (2010), "Terminology of sports law", Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politehnika». Serii «Problemy ukrainskoi terminolohii». No 675. pp. 171–174. (in Ukr.).
9. Puankare Anri, (1983), About science. Moskva: Nauka. 260 p. (in Rus.).
10. Samarin, M. S. (1988), Volt, Ampere, Ohm and others. Units of physical quantities in communication technology. Moskva: Radio y sviaz, 184 p. (in Rus.).
11. Sannikova, M. V. (2016). "Sports law: to raise questions". Derzhavne budivnyctvo ta misceve samovrjaduvannja: zb. naukovykh pracj. Nacionaljna akademija pravovykh nauk Ukrainy, Naukovo-doslidnyj instytut derzhavnogho budivnyctva ta miscevogho samovrjaduvannja. Kh.: Pravo, No. 32. pp. 139-147. (in Ukr.).
12. Sannikova, M. V. (2018), "Ontology of the development of sports law", Fizychnе vykhovannja, sport i kultura zdorovia u suchasno-mu suspilstvi, uklad. A. V. Tsos, S. Ya. Indyka. Lutsk : Shkhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2018. No 4(44). pp. 3 – 9. (in Ukr.).
13. Sannikova, M. V. (2018), "Legal regulation of physical culture and sports activities in Ukraine", Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. Kharkiv, 2018. No 5 (67). pp 33 – 38. (in Ukr.).
14. Serdiukov, A. V. (2011), Sports law as a complex branch of legislation: monohrfyia. Moskva: Yurilitinform, 192 p. (in Rus.).
15. Fridman, A. A. (1965), The world as space and time. Moskva: Nauka, 72 p. (in Rus.).